

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till
landskapslag om hantering av avfall
och därtill anslutna lagar.

Framställningens huvudsakliga innehåll

I framställningen föreslås en ny lag innehållande regler för åstadkommande av en av enskilda kommuner eller av kommunalförbund organiserad avfallshantering. Förslaget pålägger kommunerna vissa skyldigheter - särskilt i fråga om tätbebyggt område - vad gäller bortforsling och slutligt omhändertagande av avfall som uppkommer på fastigheten. Skyldigheten att uppsamla avfallet på fastigheten skulle åvila fastighetens innehavare.

Den kommunala avfallshanteringen föreslås finansierad genom olika avgifter som skulle upptas av dem som nyttjar de kommunala tjänsterna. För omhändertagandet av skrotbilar skulle dock ingen avgift utgå. För kostnaderna skulle i stället erläggas landskapsbidrag till kommunen.

1. Allmän motivering

1.1. B a k g r u n d e n t i l l f r a m s t ä l l n i n g e n .

För närvarande saknas i landskapslagstiftningen någon sammanfattande reglering av avfallshanteringen. Spridda bestämmelser härom finns bl.a. i 10 kap. landskapslagen om hälsovärden. De gällande reglerna ålägger kommunerna att inrätta allmänna avstjälningsplatser om behov därav föreligger. Någon skyldighet för kommunerna att ombesörja bortforsling av avfall från enskilda fastigheter föreligger inte, varför fastighetsägarna i princip själva är tvungna att ombesörja denna del av avfallshanteringen. I praktiken förekommer dock kommunalt anordnad soptransport, förutom i Mariehamn, även i flera landskommuner.

Det har länge stått klart att de gällande reglerna, som tillkom i mitten av 1960-talet, inte är tillräckliga som underlag för organisering av avfallshanteringen i landskapet. Och eftersom mängden avfall såväl vad gäller hushållsavfall som industriavfall kontinuerligt ökat, så har de organisatoriska bristerna alltmer kommit att innebära även problem av praktisk natur.

Ett särskilt problem utgör olika former av nedskräpning av naturen. Bl.a. har det ökande antalet bilvrak föranlett åtgärder av olika slag. Sålunda föreslog landskapsstyrelsen redan år 1975 att en särskild skrotningsavgift skulle upptas i samband med registrering av bil (framst. nr 7/1974-75 Lt). Avgiften var avsedd att täcka kostnaderna för omhändertagandet av skrotbilar. Framställningen förkastades emellertid av olika anledningar av landstinget. Landskapsstyrelsen föreslog härefter efter mönster från riket (FFS 151/75) antagnade av en lag rörande flyttning och skrotning av fordon (framst.nr 1/1975-76 Lt). Den föreslagna lagen hade till syfte dels att skapa regler för flyttning av felparkerade fordon och dels att pålägga kommunerna skyldighet att omhänderta övergivna bilvrak. Även denna gång förkastades emellertid framställningen av landstinget.

1.2. Ä r e n d e t s b e r e d n i n g .

Förevarande lagstiftningsärende är närmast att hänföra till hälsovårdens område, i fråga om vilket lagstiftningsrätten på grund av bestämmelserna i 13 § 1 mom. 16 punkten självstyrelselagen i huvudsak tillkommer landstinget. Den omständigheten att avfallshanteringsproblematiken bör ses som närmast en hälsovårdsfråga har i beredningsskedet föranlett vissa avvägningar i fråga om möjligheterna att inom ramen för den redan befintliga hälsovårdslagstiftningen inrymma de för regleringen av avfallshanteringen erforderliga bestämmelserna. Landskapsstyrelsen har dock bedömt det såsom varande en från praktisk synpunkt mindre lämplig åtgärd att belasta landskapslagen om hälsovården med det relativt stora antal detaljbestämmelser som fordras för att åstadkomma en effektiv avfallshanteringslagstiftning. För den skull har landskapsstyrelsen stannat för en lösning som innebär att avfallshanteringen regleras separat från övrig hälsovårdslagstiftning.

Den nu föreliggande framställningen bygger på ett betänkande rörande den framtida organiseringen av avfallshanteringen (AUS 1977:8), vilket utarbetats av en kommitté som landskapsstyrelsen, efter det att framställningen rörande flyttning och skrotning av fordon förkastats, tillsatte för utarbetande av förslag till regler rörande avfallshanteringen. Kommittén har i sitt arbete utgått från bl.a. den i riket nyligen utfärdade lagen om avfallshantering (FFS 673/78).

Över kommittébetänkandet har utlåtanden erhållits från 13 kommuner, kommunala samarbetsnämnden, Ålands Producentförbund r.f., Mariehamns Gårdsägareförening r.f., Miljövårdsnämnden och Ålands folkhälsoförbund. De anmärkningar och påpekanden som framförts av remissinstanserna har i flera fall kunnat beaktas vid utformningen av lagtexten.

I ärendet har även gjorts en hemställan från landstinget om påskyndande av beredningen av förslaget till en lag om avfallshantering (Ålands landstings skrivelse den 6 april 1979; mot. nr 59/1978-79).

3. O r g a n i s a t o r i s k a o c h e k o n o m i s k a v e r k n i n g a r .

Även om lagförslaget innebär att reglerna rörande avfallshantering avskiljs från övrig lagstiftning om hälsovård, så föreslås dock ingen ändring vad gäller huvudmannskapet för avfallshanteringen. Avfallshanteringen skulle alltså fortfarande vara en angelägenhet för kommunerna, med landskapsstyrelsen som övervakande myndighet. Enligt lagförslaget skulle verksamheten på kommunal nivå omhändertas främst av en för ändamålet tillsatt nämnd eller av styrelsen. Denna organisationsform medför visserligen i vissa avseenden risk för kompetenskonflikter med de myndigheter - närmast Ålands folkhälsoförbunds olika organ - som i övrigt omhänderhar de till hälsovården hörande uppgifter vilka ankommer på kommunerna. Att lagstiftningsvägen inrymma också avfallshanteringen i folkhälsoförbundets verksamhet skulle emellertid innebära en utökning av folkhälsoförbundets obligatoriska uppgifter och därmed ett tvång till kommunalt samarbete. Bl.a. på grund av att någon utredning av ändamålsenligheten av att avfallshanteringen handhas av folkhälsoförbundet och av de ekonomiska konsekvenserna härav inte finns, anser sig landskapsstyrelsen inte kunna föreslå någon lösning som innebär att kommunerna tvingas till samarbete i frågor rörande avfallshanteringen. Å andra sidan har lagförslaget utformats så att lagen lätt skall vara tillämplig även i det fall att kommunerna väljer att frivilligt samarbeta inom ramen för folkhälsoförbundet eller något annat kommunalförbund eller på annat sätt.

De ekonomiska verkningarna av lagförslaget behöver inte nödvändigtvis yttra sig i ökade utgifter för kommunerna. Många kommuner har nämligen redan i dag en service vad gäller hanteringen av avfall som överstiger den nivå de enligt de gällande knapphändiga reglerna är skyldiga att hålla. Verksamheten skulle dessutom åtminstone vad gäller driftskostnaderna kunna bekostas genom avgifter som erläggs av konsumenterna. Å andra sidan är det dock uppenbart att de föreslagna lagreglerna för vissa kommuner medför ökade uppgifter och därmed även ökande kostnader, vilka i vissa fall kan vara svåra att täcka med enbart hanteringsavgifter. De nya bördorna kan eventuellt delvis lindras genom bidrag från landskapets sida, särskilt vad gäller omhändertagandet av s.k. problemavfall, beträffande vilket staten i riket deltar i kostnaderna för omhändertagandet, samt vad gäller omhändertagandet av skrotbilar.

1.4. Ä n d r i n g a r i g ä l l a n d e l a g s t i f t n i n g .

Den föreslagna lagen om hantering av avfall föranleder ändringar och kompletteringar i några redan gällande lagar. Sålunda föreslås upphävande av vissa bestämmelser i landskapslagen om hälsovården (36/67) vilka ersätts av regler i den nya lagen, klarare regler i landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland (23/57) och landskapslagen om kommunalvägar (16/64) vad gäller skyldigheten för väghållaren att föra bort avfall från vägområdet samt intagande i landskapslagen om motorfordon i landskapet Åland (25/58) av bestämmelser om finansiering av bilskrotningsverksamheten.

2. Detaljmotivering

2.1. L a n d s k a p s l a g o m h a n t e r i n g a v a v f a l l .

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. I paragrafen avgränsas lagens tillämpningsområde. Avsikten är att lagen skall uppfattas som en speciallag inom hälsovårdsområdet men som en "allmän" lag såvitt gäller hanteringen av avfall. Vad gäller avfallshanteringen så skulle således den föreslagna lagen äga tillämpning framom den allmänna hälsovårdslagstiftningen - en omständighet som är av särskild betydelse när det gäller att förebygga kompetenskonflikter - medan lagens regler skulle vara subsidiära i förhållande till i andra författningar möjligen ingående regler som speciellt rör hanteringen av avfall.

Bland de särskilda regler rörande hantering av avfall som oförändrade eller med i denna framställning föreslagna ändringar fortfarande skulle gälla kan nämnas 15 och 16 §§ byggnadslagen för landskapet Åland (61/79; reglerna rörande renhållning av gator och

vägar inom byggnadsplaneområde), 11 § landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland (reglerna rörande renhållning av landsvägar och bygdevägar), 7 § landskapslagen om kommunalvägar (reglerna rörande renhållning av kommunalvägar) och 8 § landskapslagen om ägovägar i landskapet Åland (19/32; reglerna rörande renhållning av enskilda vägar utanför stadsplane- och byggnadsplaneområde). I landskapslagen om ägovägar i landskapet Åland finns ingen uttrycklig bestämmelse rörande renhållning av ägoväg. Emellertid är det uppenbart att reglerna i lagen rörande underhåll av väg skall förstås så att renhållningen av vägen utgör en del av underhållet. Fördenskull föreligger enligt landskapsstyrelsens uppfattning inte f.n. något behov av komplettering av lagen utan en komplettering kan lämpligen göras i samband med utarbetandet av en planerad framställning rörande regler för förvaltningen av ägovägen.

2 §. Eftersom ordet "avfall" inte har någon entydig innebörd i det allmänna språkbruket och den föreslagna lagen förutsätter att "avfall" behandlas på visst sätt finns det ett behov av att definiera avfallsbegreppet i lagen.

Enligt den föreslagna definitionen kan varje slag av föremål eller ämne utgöra avfall, oberoende av i vilken yttre form det uppträder. Vad gäller den konkreta frågan under vilka förutsättningar föremål eller ämne skall betraktas som avfall har i definitionen särskiljts två olika fall: föremålet eller ämnet har inte samlats i behållare eller på plats som är avsedd för avfall och föremålet eller ämnet har samlats i dylik behållare eller på dylik plats. I det förstnämnda fallet skulle som ytterligare förutsättning krävas att föremålet eller ämnet är utan värde eller av mindre värde och att det inte längre används.

Att föremål eller ämne i regel skall betraktas som avfall om det placerats på en plats som är avsedd för avfall är givetvis självklart. Ett ämne eller föremål som placerats på en dylik plats kan erfarenhetsmässigt anses uppfylla de kriterier som rimligen kan uppställas för att ett föremål eller ämne skall betraktas som avfall. Undantagsvis inträffar det visserligen att ägaren till visst föremål eller ämne som enligt allmänt synsätt inte är att anse som avfall i avsikt att göra sig av med det placerar det på en plats som är avsedd för avfall. Å andra sidan ligger det i ett dylikt fall sällan i allmänt intresse att vägra behandla föremålet eller ämnet på samma sätt som avfall. För den skull föreslås

även att såsom avfall skall betraktas alla föremål eller ämnen som placerats på för avfall uttryckligen reserverad plats. I här avsedda fall är således det avgörande momentet i frågan om föremålet eller ämnet skall betraktas som avfall eller inte platsen där föremålet placerats och därmed ägarens subjektiva uppfattning om föremålets eller ämnets natur och inte föremålets eller ämnets yttre, objektivt konstaterbara egenskaper¹⁾.

Förslaget att föremål eller ämnen skall kunna betraktas som avfall trots att de inte samlats på plats som är avsedd för avfall syftar till att förhindra att lagen kringgås. Ett av syftena med lagförslaget är nämligen att åstadkomma en sådan ordning att föremål och ämnen som enligt allmän uppfattning utgör avfall behandlas på visst sätt, t.ex. förs till allmän avfallsbehandlingsanläggning, och det föreligger en uppenbar risk för att syftet förfelas om man överlåter åt den enskilde att på basen av sin egen subjektiva uppfattning avgöra att visst föremål eller ämne inte skall anses vara avfall. Fördens skull föreslås att föremål eller ämne under alla omständigheter skall betraktas som avfall och behandlas på i lagen förutsatt sätt om det äger de ovan angivna, enligt allmän uppfattning för avfall karakteristiska, objektivt konstaterbara egenskaper. Det föreslagna undantaget beträffande växtdelar betingas av att dylika inte kan anses förorsaka olägenheter av sanitär art och att det i vissa fall vore orimligt att betrakta dem som i lagen avsett avfall. I sammanhanget är även att beakta att avfallsdefinitionen inte omfattar t.ex. kreatursspillning, om avsikten är att den skall användas som jordförbättringsmedel, ett förhållande som ju i allmänhet är för handen.

Att en uttrycklig definition av ordet hantering föreslås, beror därpå att ordet som sammanfattande begrepp är något obestämt till sin innebörd och att missuppfattningar därför lätt kan uppstå beträffande dess exakta innebörd i förevarande sammanhang. De olika delmoment som skulle innefattas i begreppet "hantering" är i allmänhet lätt avgränsbara från varandra, vilket är nödvändigt med hänsyn till att skyldigheten att vidtaga i denna lag förutsatta åtgärder föreslås i olika härseenden fördelad mellan enskilda personer och myndigheter.

3 § För att hanteringen av avfall skall kunna ske på mest ändamålsenliga sätt fordras medverkan av fastighetsägare och -innehavare. I lagförslaget åläggs därför dessa personkategorier vissa slag av skyldigheter. Avsikten är att dessa skyldigheter i regel skall åvila den som besitter fastigheten med nyttjanderätt. Besittes fastigheten inte av dess ägare, så skulle således skyldigheterna i fråga åvila nyttjanderättshavaren och inte ägaren.

För att någon skall anses besitta en fastighet eller del därav

¹⁾ Som avfall skall givetvis inte betraktas föremål eller ämnen som uppenbarligen av misstag placerats på plats som är avsedd för avfall. Dylika föremål eller ämnen bör i allmänhet behandlas som hittegoods.

med nyttjanderätt fordras enligt allmänna grundsatser att han äger rätt att förfoga över, förutom eventuell på fastigheten uppförd byggnad, även den mark på vilken byggnaden står. De vanligaste formerna av nyttjanderätt är nyttjanderätt på grund av hyresavtal, legoavtal (arrende) och testamente. Av hyresavtal förekommer två olika former, dels sådant som inte ger rätt till besittning av fastigheten och dels sådant som ger rätt till dylik besittning. I det förstnämnda fallet, som är för handen t.ex. när fråga är om uthyrning av lägenhet i ett hyreshus, så skall fastighetens ägare fortfarande betraktas som innehavare av fastigheten. I det senare fallet, som är för handen t.ex. när fråga är om uthyrning av ett egnahem med tillhörande gård, så skall hyresgästen betraktas som innehavare av fastigheten. Vad gäller hyresgäster så skulle således den som hyr en lägenhet i ett flerfamiljshus i regel inte åläggas några skyldigheter vad gäller hanteringen av från fastigheten härrörande avfall¹⁾ medan den som hyr ett helt hus skulle åläggas sådana skyldigheter.

Den föreslagna delningen vad gäller de olika kategorierna hyresgäster är motiverad bl.a. på grund därav att den som äger hyreshus vanligen anordnar olika former av service för dem som bor i huset, i vilken verksamhet avfallshanteringen ingår som ett naturligt led. Däremot är det mindre vanligt att den som hyr ut ett egnahem anordnar någon form av service på fastigheten. Ytterligare ett argument för att särskilja hyresgäster som besitter fastighet från dem som inte gör det, är den omständigheten att man - om man utgår i från att den som besitter fastighet på grund av legoavtal skall vara skyldig att taga del i de till avfallshanteringen hörande åtgärderna - hamnar i den enligt landskapsstyrelsens uppfattning otillfredsställande situationen att den som hyr ett färdigbyggt hus med gård (i fråga om vilket avtal hyreslagen är tillämplig) bedöms på annat sätt än den som arrenderar en markbit (på vilket avtal jordlegolagen är tillämplig) och där själv låter uppföra ett hus²⁾.

1) Här fränses den på hyresavtalet baserade skyldigheten att överlämna det från lägenheten härrörande avfallet till hyresvärdens disposition så att denne kan fullgöra sina i lagen förutsatta skyldigheter.

2) I rikets lag om avfallshantering görs åtskillnad mellan avtal som ingåtts på grund av hyreslagen och sådant som ingåtts på grund av jordlegolagen (6 § 1 mom.). Sålunda är t.ex. fastighetsägaren skyldig att vidta vissa åtgärder och betala vissa avgifter när fråga är om hyresavtal medan motsvarande skyldigheter åvilar nyttjanderättshavaren när fråga är om arrendeavtal. Denna åtskillnad kan ev. tänkas medföra risk för att vissa fastighetsägare, för att undgå sina skyldigheter, som arrendeavtal rubricerar avtal rörande uthyrning av fastighet jämte därpå uppförd byggnad även i sådana fall då hyreslagen bör anses tillämplig i avtalsförhållandet.

Termen "fastighetsinnehavare" är avsedd att beteckna de ovan nämnda personkategorier vilka enligt lagen skulle åläggas särskilda skyldigheter i fråga om avfallshanteringen. Eftersom det avgörande momentet härvidlag skulle vara besittningen av fastigheten, så skulle, i det fall olika delar av viss fastighet innehas av olika personer, envar person anses som fastighetsinnehavare i fråga om den del av fastigheten han innehar.

Som framgår av motiveringen till 1 § så skulle den föreslagna lagen inte direkt vara tillämplig i fråga om avfallshantering som anknyter sig till väghållning utan härvid skulle de särskilda reglerna inom väglagstiftningen fortfarande äga tillämpning. De särskilda skyldigheter som enligt reglerna i den föreslagna lagen är avsedda att åvila nyttjanderättshavare skulle således inte på grund av samma regler åvila den som besitter visst område på grund av vägrätt¹⁾.

4 §. Enligt landskapsstyrelsens uppfattning krävs en mer omfattande reglering av avfallshanteringen i fråga om tätbebyggt område än i fråga om glesbygd. Eftersom det inte låter sig göra att i fråga om varje särskild region i landskapet i lagen ange för vilka områden särskilda regler skall gälla, så är det nödvändigt att göra en schematisk indelning, vilken lämpligast kan göras på basen av byggnadslagstiftningens regler så att områden för vilka s.k. detaljplan uppgjorts (eller uppgörande därav anhängiggjorts) skall betraktas som tätbebyggda medan övriga områden skall betraktas som glesbygd.

Förslaget att områden med detaljplan skulle benämnas "tätort" föranleds av att man behöver en kort term för angivande av sådant tätbebyggt område för vilket särskilda regler skall gälla. Här är att observera att begreppet "tätort" inte exakt motsvarar det tätortsbegrepp som finns i landskapslagen om hälsovården (5 §). Nackdelarna härav bör dock anses som små, eftersom den föreslagna lagen och landskapslagen om hälsovården principiellt inte skall kunna tillämpas parallellt.

1) Rikets lag om avfallshantering är delvis tillämplig i fråga om väghållare (6 § 2 mom., 11 § 2 och 3 mom.). Sålunda är t.ex. väghållare, såvitt fråga är om väg som löper inom tätbebyggt område i huvudsak jämställd med övriga fastighetsinnehavare, vilket bl.a. innebär att borttransporten av på vägområden uppsamlat avfall i regel ombesörjs av vederbörande kommun med skyldighet för väghållaren att i gengäld erlagga i lagen föreskrivna avgifter (13 § 3 mom.). Någon skillnad görs inte ens i fråga om landsvägar beträffande vilka staten är väghållare.

Vad gäller de uppgifter som enligt lagen skulle ankomma på kommunerna föreslås, såvitt gäller uppgifter med vilka fullmäktige inte skulle ta befattning, att de skulle handhas antingen av styrelsen eller av en för ändamålet särskilt tillsatt nämnd (eller, om verksamheten organiseras i form av kommunalförbund, av förbundets organ)(7 §). Att i lagtexten på ett flertal ställen upprepa alla de alternativa organisationsmodellerna är emellertid opraktiskt. Av denna orsak föreslås att begreppet "avfallshanteringsmyndighet" införs i lagen såsom en sammanfattande benämning på de olika organ som kan komma i fråga.

5 §. I paragrafen anges den föreslagna lagens grundläggande syfte, nämligen att förhindra att avfall hanteras så att menliga följder inträder för människor och miljö. Med hänsyn till att det inte är möjligt att i lagtexten uttömmande ange de former av hantering av avfall som kan anses stå i strid med lagens syfte, så har bestämmelserna i paragrafen givits formen av en generalklausul, vars närmare innehåll är avsett att klarläggas genom lagens detaljbestämmelser, genom kommunala föreskrifter som utfärdats med stöd av 28 § och genom praxis.

2 kap. Förvaltningsuppgifter.

6 §. Som redan anförts i den allmänna motiveringen så skulle det ankomma på främst kommunerna att utföra de administrativa uppgifter som förutsätts i lagen. Uppgifterna förslås vara av två huvudslag: dels uppgifter med direkt anknytning till avfallshanteringen, t.ex. organiserandet av sophämtning som åligger kommunen, och dels uppgifter med mer indirekt anknytning till avfallshanteringen, t.ex. övervakning av att enskilda personer fullgör de skyldigheter med avseende på avfallshanteringen som lagen ålägger dem.

Som framgår av paragrafens 1 mom. skulle landskapsstyrelsens skyldigheter i fråga om avfallshanteringen inskränka sig till åtgärder av närmast indirekt natur, dvs övervakning av att kommuner och enskilda fullgör sina i lagen angivna åligganden.

7 §. Som redan framgått av den allmänna motiveringen så har bestämmelserna i den föreslagna lagen avsiktligt utformats så att lagen skall vara direkt tillämplig även i fråga om sådan avfallshandtering som bedrivs samfällt av flera kommuner. Förevarande paragraf utgör ett exempel härpå. Inleds samarbete mellan flera kommuner i frågor som rör avfallshanteringen ligget det - som redan framgått - närmast till hands att samarbetet sker inom ramen för Ålands folkhälsoförbunds verksamhet. Förutom att folkhälsoförbundet

har en färdigt uppbyggd organisation så skulle härigenom uppnås den fördelen att kompetenskonflikter i gränsområdet mellan den egentliga avfallshanteringen och övriga delar av hälsovårdsförvaltningen skulle undvikas.

Föreskrifterna i 77 § 1 mom. den nya kommunallagen, från vilka enligt 2 mom. förevarande paragraf skulle avvika, innebär att landskapsstyrelsens samtycke måste inhämtas innan i lag förutsatt kommunalförbund påläggs uppgift som det inte i den lagen eller annan lag förutsätts att det skall eller kan omhänderta. Bestämmelserna i förevarande lagrum är närmast tänkt att komma i tillämpning om uppgifter inom avfallshanteringen . anförts Ålands folkhälsoförbund.

3 kap. Avfallshanteringen.

I kapitlet regleras de åtgärder av praktisk natur som hänförs till avfallshanteringen. De praktiska åtgärderna skulle indelas i tre kronologiskt åtskilda skeden: uppsamling och förvaring (i väntan på bortforsling eller slutligt omhändertagande på platsen), bortforsling och slutligt omhändertagande. Anledningen till denna indelning är det förhållandet att landskapsstyrelsen befunnit det ändamålsenligt att på olika sätt dela skyldigheten att vidtaga de i hanteringen ingående olika åtgärderna mellan fastighetsinnehavaren och kommunen.

U p p s a m l i n g o c h f ö r v a r i n g

8 §. Enligt landskapsstyrelsens mening ligger det i sakens natur att vederbörande fastighetsinnehavare bör vara ansvarig för utförandet av sådana åtgärder som uppsamling av avfall på fastigheten och förvaring av avfallet i väntan på vidare åtgärder. Såsom förevarande paragraf utformats skulle denna skyldighet utgöra en offentlighetsrättslig förpliktelse, från vilken fastighetsinnehavaren inte skulle ha möjlighet att frigöra sig från genom att avtala med annan om utförande av de ifrågakommande åtgärderna. Denna skyldighet skulle dock gälla endast sådant avfall som härrör från källa som är belägen på fastigheten. Landskapsstyrelsen har nämligen ansett det oskäligt att ålägga fastighetsinnehavaren skyldighet att uppsamla och förvara även sådant avfall som inte härrör från fastigheten utan som förts dit utifrån. Med dylikt avfall skulle i stället, beroende på förhållandena, förfaras antingen i enlighet med bestämmelserna i 32 § lagförslaget eller i enlighet med de regler rörande nedskräpning som föreslagits intagna i landskapslagen om naturvård (41/77; framst.nr 5/1979-80 Lt).

Den föreslagna skyldigheten för fastighetsinnehavare att uppsamla och förvara på fastigheten uppkommande avfall, skulle såsom indirekt framgå av förevarande paragrafs 2 mom., inte utgöra något hinder t.ex. för att avfall från flera fastigheter förvaras på samma plats.

B o r t f o r s l i n g

Som en grundläggande - dock i flera avseenden modifierad - regel föreslås att det skulle åligga kommunen att ombesörja bortforslingen av avfall från fastighet inom tätort medan denna skyldighet i fråga om annan fastighet skulle åvila fastighetsinnehavaren. Motivet för denna principiella skillnad är den omständigheten att avfalls-hämtningen ställer sig betydligt kostsammare i ren glesbygd än i tätort.

- 9 §. I paragrafen utsägs den föreslagna grundläggande regeln att det skulle ankomma på kommunen att forsla bort avfall som uppkommer i tätort. Bestämmelsen skulle inte innebära skyldighet för kommunerna att genom anlitan- de av egna organ utföra de med bortforslingen förbundna uppgifterna, utan skyldigheten skulle kunna uppfyllas t.ex. genom utgivande av arbetet på entreprenad till enskild trafikidkare.

De i förevarande paragrafs 2 mom. föreslagna undantagen från huvudregeln är av två olika slag. I det första fallet är den avgörande orsaken till särbehandlingen avfallets egen beskaffenhet, i det andra fallet i huvudsak faktorer som äger samband med de yttre förhållanden under vilka avfallshanteringen sker.

Anledningen till förslaget att kommunen skulle få rätt att vägra forsla bort avfall som härrör av näringsverksamhet är det förhållande att dylikt avfall till den del det till beskaffenhet eller mängd väsentligen avviker från avfall som härrör från hushåll fordrar separata arrangemang och därmed ökade investerings- och andra utgifter. Att belasta den kommunala ekonomin med dylika särutgifter kan ofta te sig oskäligt, särskilt om det endast är några få fastighetsinnehavare som drar nytta av de nedlagda kostnaderna.

Förslaget att kommunal avfallstransport skulle kunna vägras även i det fall att kommunikationerna är besvärliga eller att fråga är om ett ringa antal fastigheter eller ringa mängd avfall grundar sig också främst på ekonomiska hänsyn. Här är emellertid inte i första hand fråga om utgifter för inköp av specialmateriel utan om att så rationellt som möjligt använda den tillgängliga materielen.

10 §. I paragrafen anges den andra form av undantag som föreslås från huvudregeln i 9 § 1 mom., nämligen det fall att kommunen utvidgar sina skyldigheter i fråga om bortforsling av avfall till att gälla även fastigheter utanför tätort. Avsikten med den här föreslagna undantagsregeln är inte att göra kommunernas rätt att åta sig uppgifter i anslutning till avfallshanteringen beroende av att ett visst förfarande iakttagits. Kommun skulle således ha rätt att trots avsaknad av beslut som avses i förevarande paragraf åta sig bortforslandet av avfall från vilken fastighet som helst inom kommunen. Avsikten är i stället att knyta vissa rättsverkningar av offentlighetsrättslig natur (vilka anges i 11 §) till det förhållandet att kommunen med stöd av förevarande paragraf åtagit sig en skyldighet som inte åvilar den direkt på grund av lagen.

Beslut enligt förevarande paragraf skulle vara antingen generellt och gälla fastigheter inom viss del av kommunen eller avse vissa särskilt angivna fastigheter. Tänkbara särskilda skäl för att fatta beslut av förevarande innehåll skulle vara t.ex. det förhållandet att gränserna runt visst uppsamlingsområde är oändamålsenliga eller att transportkapaciteten inte kommer till fullt utnyttjande om bortforsling av avfall sker enbart inom de områden i fråga om vilka kommunen på grund av bestämmelserna i 9 § 1 mom. är skyldig att anordna borttransporten.

11 §. Paragrafen reglerar rättsverkningarna av bestämmelserna i 9 § 1 mom. och av beslut som fattas med stöd av 10 §. Anledning till att anslutningen till den kommunalt organiserade avfallshanteringen föreslås bli obligatorisk är den omständigheten att det i annat fall är omöjligt att veta vilket faktiskt underlag som kommer att finnas för den avfallshanteringsservice som anordnas genom kommunens försorg, varav följer uppenbara risker för ekonomiska felsatsningar. Å andra sidan mildras obligatoriet därav att undantag skulle kunna göras med stöd av 9 § 2 mom. och i samband med fattandet av beslut enligt 10 §.

12 §. Det i förevarande paragraf föreslagna undantaget beträffande s.k. problemavfall är till sin karaktär jämförbart med undantaget i 9 § 1 mom. Skillnaden ligger däri att kommunen direkt på grund av lagen skulle vara befriad från skyldigheten att taga befattning med bortforslingen av (annat än små mängder) problemavfall och inte vara tvungen att fatta särskilt beslut härom. Eftersom bedömningen av vilka ämnen som är att hänföra till problemavfall varierar från tid till annan så bör det anses oändamålsenligt att direkt i lägen ange vilka slag av

avfall som är att anse som problemavfall. Å andra sidan så skulle det leda till en betydande rättsosäkerhet om frågan vad som skall anses som problemavfall lämnades helt öppen. Fördens skull föreslås att landskapsstyrelsen skall berättigas utfärda föreskrifter om vilket slag av avfall som skall anses som problemavfall. På liknande sätt har även förfarits i riket (4 § 2 mom. lagen om avfallshandtering; ministeriets för inrikesärendena beslut om problemavfall, FFS 576/79).

13 §.I paragrafen utsägs två olika regler: dels att avfall skall forslas bort från den fastighet på vilken det uppkommit, oberoende av var fastigheten är belägen och dels att fastighetsinnehavaren är skyldig att själv tillse att bortforsling av avfallet äger rum om denna skyldighet inte ankommer på kommunen. Från dessa regler föreslås vissa undantag, vilka anges i 15 och 16 §§.

S l u t t l i g t o m h ä n d e r t a g a n d e

14 §. Med begreppet "allmän avfallsbehandlingsanläggning" avses soptipp, reningsverk eller annan plats där avfall förvaras eller på annat sätt omhändertas. Begreppet "allmän" skulle inte nödvändigtvis behöva innebära att avfallsbehandlingsanläggningen upprätthålls av kommunen. Även avfallsbehandlingsanläggning som upprätthålls av annan kommun, annat offentlighetsligt samfund eller enskild men är i allmänt bruk och anvisats av kommunen, skulle anses som "allmän" i lagens mening.

Uttrycket "slutligt omhändertagande" används som sammanfattande beteckning på alla de åtgärder som behöver vidtagas för att avfallet skall bli oskadliggjort eller återanvändbart.

Avsikten är att avfallet i regel skulle slutligt omhändertagas på allmän avfallsbehandlingsanläggning. I den mån det i viss kommun uppkommer avfall som inte kan behandlas vid kommunens egen avfallsbehandlingsanläggning, om sådan finns, och kommunen inte ingått avtal med annan kommun om omhändertagande av avfallet på dess anläggning så skulle endast återstå möjligheten att avfallet tillsvidare lagras på anläggning som kommunen har tillgång till i väntan på slutbehandling inom eller utom landskapet.

15 §. I paragrafen utsägs en av den föreslagna lagens grundprinciper, nämligen att fastighetsinnehavare utanför tätort i regel skall ha rätt att själv slutligt omhändertaga på fastigheten uppkommet avfall. Anledning till den särbehandling som föreslås i fråga om fastigheter utanför tätort är det förhållandet att några sanitära olägenheter knappast kan tänkas uppstå om fastighetsinnehavare i glesbygdsområden på samma sätt som f.n. även i fortsättningen tillåts själva omhänderta på fastigheten uppkommet avfall. En annan omständighet som talar för att gällande regler i huvudsak bibehålls är det förhållandet att de ekonomiska belastningarna på kommunerna skulle öka avsevärt om man pålade fastighetsinnehavarna i glesbygden obligatorisk skyldighet att föra avfallet till allmän avfallsbehandlingsplats.

Anledningen till att fastighetsinnehavare inom tätort föreslås kunna medges rätt att själv slutligt omhändertaga på fastigheten uppkommet avfall är den omständigheten att det förekommer fall då det från såväl sanitär som ekonomisk synpunkt är fördelaktigare att fastighetsinnehavaren själv slutligt omhändertar avfallet än att det forslas till allmän avfallsbehandlingsplats.

16 §. Beredskapen att mottaga problemavfall i landskapet är f.n. mindre god. Även om det kan förväntas att den småningom blir bättre när den föreslagna lagen trätt i kraft och landskapet börjat utge bidrag för inrättande av anläggningar som är lämpliga att ta emot alla slag av problemavfall är det sannolikt att det dröjer ännu några år innan beredskapen är tillfredsställande. Sagda förhållande är orsaken till de undantagsregler som i förevarande paragraf föreslås gälla i fråga om problemavfall.

4 kap. Finansieringen av avfallshanteringen

H a n t e r i n g s a v g i f t e r

17 §. Storleken av de avgifter som kommunerna föreslås få upptaga för finansieringen av avfallshanteringen blir rimligtvis beroende av servicenivån. Avgifternas skälighet bör således ställas i relation till omfattningen av den service kommunen erbjuder. Denna omständighet kan tänkas leda till att storleken av avgifterna mer eller mindre kraftigt varierar kommunerna emellan, ett förhållande som i regel bör bedömas som en nackdel. Risker för oenhetlighet motverkas dock om samverkan i fråga om avfallshanteringen kommer till stånd mellan kommunerna.

Förslaget att avgifterna skulle beräknas enligt opartiska grunder innebär bl.a. att fastighetsinnehavare vilkas förhållanden, såvitt fråga är om för avfallshanteringen relevanta faktorer, är jämförbara måste behandlas lika vid utarbetandet av avgiftsgrunderna.

Även bestämmelserna om periodicitet vid uppbörden av avgifterna motiveras av rättsskyddsskäl: fastighetsinnehavaren bör ha möjlighet att rimlig tid på förhand veta när avgiften (eller del därav) skall betalas. Det är givet att någon periodicitet i egentlig mening inte kommer i fråga beträffande avgiftsuppbörden om fastighetsinnehavare eller annan endast tillfälligt för avfall till behandlingsanläggning. I ett dylikt fall skulle periodiciteten bestå enbart däri att avgift uppbärs särskilt för varje gång avfall mottas.

Förslaget att avgift skulle uppbäras särskilt för bortforsling och särskilt för omhändertagande motiveras även det av önskemålet att så långt det är möjligt tillvarataga fastighetsinnehavarnas intressen: fastighetsinnehavaren bör nämligen få reda på för vilka åtgärder han erlägger betalning samt kostnadsrelationen mellan åtgärderna. Sagda omständighet skulle givetvis inte hindra att de bägge olika avgifterna i praktiken uppbärs samtidigt och genom samma debetsedel.

B e t a l n i n g s s k y l d i g a

18 §. Enligt huvudregeln skulle det ankomma på fastighetsinnehavare att betala de kommunala avfallshanteringsavgifterna. Innebörden av ordalydelsen i förevarande paragrafs 1 mom. är att endast fastighetsinnehavare på vars fastighet avfall faktiskt uppkommer och beträffande vilken kommunal avfallsservice upprätthålls skulle vara skyldig att erlägga avgift. Någon skyldighet att betala eventuell avgift t.ex. för en obebodd fastighet inom tätort, på vilken inget avfall uppkommer, skulle således inte föreligga. I sammanhanget bör å andra sidan uppmärksammas att vägran att efterkomma de tvingande reglerna rörande uppsamling av avfall (8 §) och bortforslingen därav (11 §) enligt allmänna grunsatser inte i sig befriar från skyldighet att erlägga ersättning för de tjänster kommunen på ifrågavarande område tillhandahåller. Att befria sig från en lagstadgad skyldighet genom ett lagstridigt förfarande bör nämligen i regel inte anses tillåtet. En annan sak är om de kommunala myndigheterna i ett dylikt fall verkligen gör några försök att driva in avfallshanteringsavgifterna eller om de nöjer sig med de sanktioner som föreslås i 29 och 30 §§.

Förslaget att hanteringsavgifter skulle kunna uppbäras även av näringsutövare som inte tillika är fastighetsinnehavare (2 mom.) motiveras av praktiska hänsyn. Har nämligen fastighetsinnehavaren och näringsutövaren sinsemellan avtalet att den sistnämnde skall betala avgifterna ter det sig för parterna som en onödig omgång att de erläggs av den som gentemot kommunen ansvarar för betalningen av avgifterna.

Den omständigheten att uppbörden av avgifterna föreslås kunna undantagsvis uppbäras hos annan än fastighetsinnehavaren innebär inte att denne skulle befrias från sin betalningsskyldighet enligt 1 mom. Innebörden av bestämmelsen är tvärtom att det skulle kunna uppstå situationer där flera står i betalningsansvar för avgifterna.

F a s t s t ä l l e l s e o c h u p p b ö r d a v a v g i f t e r -
n a .

19 - 22 §§. Fastställelsen och uppbörden av avfallshanteringsavgifterna föreslås i huvudsak ske på samma sätt som beträffande kommunala avgiften i allmänhet, dvs avgifterna skulle bestämmas enligt taxa (19 §), varefter debetsedel skulle tillställas de betalningsskyldiga (20 §).

Förslaget att ändring i beslut om avgiftsdebitering normalt skulle ske genom självrättelse (20 §) har sin förebild i rikets lag om avfallshantering (30 §). Även om det föreslagna förfarandet är ägnat att förstärka de betalningsskyldigas rättsskydd så är det fortfarande fråga om förvaltning och inte om rättskipning. Vad saken gäller är ju om viss myndigheten i anledning av sakägares anhållan skall ändra sitt tidigare i samma ärende fattade beslut eller inte, vederbörande obetaget att söka ändring om han inte åtnöjes åt det nya beslutet. Anledningen till att ett likartat förfarande som i riket föreslås är således inte att fråga vore om angelägenhet som är att hänföra till rikets lagstiftningsbehörighetsområde utan den att förfarandet med hänsyn till rättsskyddseffekterna bör anses ändamålsenligt. Eftersom ett förvaltningsbeslut av ifrågasvarande art inte kan anses vinna s.k. rättskraft, så skulle det visserligen även utan den föreslagna regleringen ha varit möjligt att genom självrättelse ändra en oriktigt utförd debitering oberoende av om tiden för ändringssökande utgått eller inte, men det föreslagna förfarandet bereder den betalningsskyldige den fördelen att myndigheten i fråga uttryckligen åläggs företa en ny materiell prövning och inte kan - vilket annars hade legat nära till hands - nöja sig med att anmoda den klagande att besvara sig över beslutet.

Eftersom det i förevarande paragraf angivna självrättselseförfarandet föreslås infört enbart för att bereda de betalningsskyldiga en förmån är avsikten inte att utesluta möjligheten till självrättelse i sådana fall då tiden för framställande av anmärkning gått till ända. Självrättelse skulle således även i dylika fall vara möjlig när fråga är om rättelse till den betalningsskyldiges förmån.

Eftersom avsikten är att debetsedel i regel skulle utfärdas när fråga är om regelbunden avhämtning av avfall, så är bestämmelserna i 22 § avsedda att tillämpas främst när avfall som bortforslats på enskilt initiativ avlämnas vid allmän avfallsbehandlingsplats.

A v v i k e l s e r f r å n t a x a

23 §. Bestämmelserna i 1 mom. förevarande paragraf är avsedda att utgöra en säkerhetsventil i sådana situationer där en tillämpning av avgiftstaxan ter sig materiellt oriktig på grund av förhandenvaron av i sammanhanget relevanta faktorer som till sin typ är så sär-
egna att de inte beaktats vid utformandet av taxan.

Den omständigheten att avfallshanteringsavgifterna i ifrågasvarande situation skulle bestämmas utgående endast från de normer som rättvisa och billighet kan anses utgöra, motiverar de relativt stränga formkrav som föreslås i 2 mom. förevarande paragraf. Formkraven skulle givetvis vara tillämpliga även om ändring av grunderna för den enligt paragrafen fastställda särskilda avgiften blir aktuell, dock inte om förhållandena normaliserats och en återgång till taxeenliga avgifter därför aktualiseras.

Avsikten är att de allmänna reglerna i 19-22 §§ beträffande fastställelse och uppbörd av avfallshanteringsavgifter i tillämpliga delar skulle iakttas till den del särskild reglering saknas i förevarande paragraf.

5 kap. Bestämmelser beträffande skrotfordon

Som i den allmänna motiveringen redan angivits (s.2.) har landshapsstyrelsen redan en gång tidigare föreslagit regler rörande omhändertagande av skrotfordon. Anledningen till de i förevarande kapitel föreslagna särreglerna beträffande skrotfordon är bl.a. den omständigheten att det vid utskottsbehandlingen i landstinget framfördes uppfattningen att erforderliga regler rörande omhändertagandet av skrotfordon borde intagas i en lag rörande omhändertagande av avfall i allmänhet (lagutskottets betänkande nr 6/1975-76,

stora utskottets betänkande nr 4/1975-76)¹⁾.

Eftersom även skrotbilar enligt den i lagförslaget föreslagna definitionen av begreppet avfall skulle vara att anse som avfall i lagens mening, så är de i förevarande kapitel föreslagna reglerna att uppfatta som undantag från den för avfall i allmänhet gällande regleringen, vilket bl.a. innebär att i övriga kapitel i lagen ingående bestämmelser i tillämpliga delar skulle gälla även skortbilar, om inte i förevarande kapitel annat uttryckligen föreskrivits.

I n l e d a n d e b e s t ä m m e l s e r

24 §. Den föreslagna definitionen av begreppet "skrotfordon" utgår från definitionen i 2 § h) punkten landskapslagen om vägtrafik i landskapet Åland (8/58) av begreppet "fordon", varvid som ytterligare kriterium uppställts de för avfall i 2 § lagförslaget angivna kriterierna.

Anledningen till den definition av begreppet "ägare" som föreslagits i förevarande paragrafs 3 mom. är, såvitt fråga är om reglerna avseende registrerad innehavare av fordonet, de omständigheterna att avsikten normalt är att innehavaren (sedan köpeskillingen erlagts i sin helhet) skall bli ägare till fordonet och att det är innehavaren som omedelbart disponerar över fordonet; fördens skull är det naturligast att ålägga innehavaren de uppgifter som normalt skulle åvila fordonets ägare. Vad gäller övergivet fordon betingas ägardefinitionen av det förhållandet att ett föremål som övergivits av sin ägare rättsligt sett inte längre har någon ägare. Den föreslagna definitionen syftar alltså till att utesluta möjligheten att frigöra sig från de med ägandet förbundna skyldigheterna genom att överge det fordon som utgör föremål för äganderätten (eller innehavet).

Beträffande fordon som inte är föremål för registrering (t.ex. cyklar, mopeder, sparkstöttingar) finns inte något praktiskt behov av att dela på de med innehavet förbundna skyldigheterna

¹⁾ De i kapitlet föreslagna reglerna motsvarar i stort de regler som den tidigare berörda kommittén föreslagit (s.2). Den främsta skillnaden mellan landskapsstyrelsens och kommitténs förslag ligger däri att landskapsstyrelsen ansett att några utförligare regler rörande rättsskydd inte är erforderliga i fråga om skrotfordon. I detta hänseende har landskapsstyrelsen följt samma uppfattning som kommer till synes i lagen om flyttning av fordon och nedskrotning av skrotfordon (FFS 151/75). Kommittén har däremot föreslagit att de utförliga regler rörande rättsskydd som enligt sagda lag är tillämpliga i fråga om flyttning av (i trafik befintligt)felparkerat fordon skulle tillämpas även i fråga om skrotfordon.

mellan ägaren och en eventuell innehavare. Eftersom varken äganderätten eller innehavet registreras är det dessutom i praktiken ogörligt att dela skyldigheterna på anförd grund. För den skull föreslås att de i fråga om fordon som inte är registrerat i motorfordonsregister föreslagna skyldigheterna skulle påläggas enbart fordonets ägare.

F o r d o n m e d k ä n d ä g a r e

25 §. De i förevarande paragraf föreslagna bestämmelserna innebär att de allmänna reglerna beträffande bortforsling och omhändertagande av avfall inte skulle vara tillämpliga i fråga om skrotfordon. I stället föreslås som huvudregel gälla att den som ansvarar för skrotfordonet skulle vara skyldig att ombesörja transporten till avfallsbehandlingsanläggningen.

F o r d o n m e d o k ä n d ä g a r e.

26 §. Paragrafen reglerar det fall att den som är ansvarig för att visst skrotfordon forslas till allmän avfallsbehandlingsanläggning underlåter att fullgöra denna skyldighet och i stället överger fordonet samt att utredning saknas om vem som är ansvarig för att bortforslingen sker. Förslaget att bortforslingen i ett dylikt fall skulle kunna ske genom kommunens försorg motiveras av den omständigheten att lagförslaget förutsätter att kommunerna skall ha transportmateriel till sitt förfogande, varför uppgiften på ett naturligt sätt kan fogas in i de övriga uppgifter i fråga om avfallshanteringen som skulle åvila kommunerna.

L a n d s k a p s b i d r a g m. m.

27 §. Förslaget att någon avgift inte skulle uppbäras för omhändertagandet av skrotbilar motiveras dels av önskemålet att ägarna (respektive innehavarna) av dylika fordon i så stor utsträckning som möjligt skall föra dem till allmänna avfallsbehandlingsanläggningar i stället för att lämna dem i naturen och dels av den omständigheten att en avgift för det framtida omhändertagandet föreslås upptagas redan i samband med fordonsregistreringen (förslaget om ändring av landskapslagen om motorfordon i landskapet Åland). Härav skulle visserligen följa av den som förfogar över fordon som inte skall registreras inte är skyldig att betala någon avgift för skrotningen av fordonet, men denna omständighet måste bedömas vara av så marginell betydelse att man väl kan fränse den.

6 kap. Särskilda bestämmelser

K o m m u n a l a a v f a l l s h a n t e r i n g s f ö r e -
s k r i f t e r .

28 §. Den omständigheten att bestämmelserna i förevarande lagförslag i stor utsträckning är relativt allmänt avfattade motiverar införandet av en möjlighet för kommunerna att utfärda närmare föreskrifter av generell natur rörande avfallshanteringen i kommunen. Möjligheten att utfärda generella föreskrifter skulle givetvis inte hindra att anvisningar med karaktären av råd ges även i enskilda fall t.ex. beträffande lämpligaste sättet att handhas med visst slag av avfall och inte heller att beslut av tvingande karaktär i angelägenhet som förutsätts i lagen fattas i enskilt fall.

Den omständigheten att landskapsstyrelsen avses få det högsta in-
seendet över avfallshanteringen skulle ge landskapsstyrelsen rätt att bistå kommunerna vid utarbetandet av generella föreskrifter rörande avfallshanteringen.

S t r a f f o c h a n d r a å t g ä r d e r v i d f ö r -
s u m m e l s e a t t e f t e r k o m m a l a g e n s b e s -
t ä m m e l s e r .

29-31 §§. I fråga om straff som skulle kunna ådömas enligt 29 § och tvångsåtgärder som skulle kunna vidtagas enligt 30 § är att observera att åtgärder enligt de bägge paragraferna skulle kunna vidtagas oberoende av varandra. Således skulle tvångsåtgärder i anledning av tredska kunna vidtagas oaktat vederbörande redan dömts till straff härför. På samma sätt skulle straff kunna ådömas för försummelse för vars avhjälpande tvångsåtgärder redan vidtagits.

Bestämmelsen i 31 § kan ses som specialregel rörande förutsätt-
ningarna för verkställighet av myndighets beslut och således möjligen vara att hänföra till utsökningsväsendet, varom riket enligt 11 § 2 mom. 13 punkten självstyrelselagen äger uteslutande rätt att lagstifta. Bestämmelsen motsvarar i sak 39 § rikets lag om avfallshantering.

O m h ä n d e r t a g a n d e a v a v f a l l a v o k ä n t
u r s p r u n g .

32 §. Genom den föreslagna lagen skulle företrädesvis regleras utförandet av sådana åtgärder som erfordras för bortskaffandet av på fastighet uppkommande avfall. Med hänsyn härtill rör lagförslaget närmast fastighetsinnehavares rättigheter och skyldigheter i fråga om avfallshanteringen. Således skulle bl.a. straff och tvångsåtgärder

enligt 29 och 30 §§ i huvudsak vara tillämpliga enbart i fråga om fastighetsinnehavare. Av det sagda följer att lagen inte utan vidare skulle vara tillämplig när fråga är att förhindra nedskräpning i naturen. Syftet med lagen är ju främst att uppställa regler för hur avfall som uppkommer genom "organiserad" mänsklig verksamhet i anslutning till bostäder och produktionsinrättningar skall omhändertas. Regler med syfte att förebygga sådan nedskräpning av ren "naturmiljö" som föranleds av mer eller mindre tillfälliga mänskliga verksamheter omfattas således inte av den föreslagna lagens huvudsyfte. Dylika regler har i stället föreslagits ingå i landskapslagen om naturvård (41/77; framst.nr 5/1979-80).

De i förevarande paragraf föreslagna bestämmelserna anknyter till det ovan sagda såtillvida att fråga är om avfall som inte omhändertagits på föreskrivet sätt och möjligen lämnats så att det skräpar ned omgivningen. Vore i det beskrivna fallet fråga om avfall som härrör från fastigheten på vilket det befinner sig så skulle fastighetsinnehavaren vid vite kunna åläggas att utföra de åtgärder hänförande sig till hanteringen av detsamma som enligt lagen ankommer på honom (30 § 2 mom.) såvida inte fråga är om en så grov försummelse från hans sida att den skulle föranleda utförande av åtgärderna genom kommunens försorg men på fastighetsinnehavarens bekostnad (30 § 1 mom). De åtgärder som skulle vidtas enligt paragrafen förutsätter emellertid dels att avfallet inte härrör från den fastighet på vilken det befinner sig och dels att det inte kan utrönas genom vems åtgöranden avfallet hamnat på fastigheten. I fråga om den första förutsättningen är att observera att avfall enligt lagförslaget alltid skulle anses härröra sig från den fastighet det befinner sig på om det härrör från någon person som mer eller mindre stadigvarande bor på fastigheten eller där utövar verksamhet som fastighetsinnehavaren tillåter. Sålunda skulle t.ex. karamellpapper som en hyresgäst kastat på gården till en bostadsfastighet anses härröra sig från fastigheten även i det fall att karamellen som pappret omslutit aldrig befunnit sig på fastigheten; anknytningen till den på fastigheten bosatta personen skulle alltså i sagda fall vara tillräcklig för att avfallet skall anses såsom uppkommet på fastigheten.

Av det sagda följer att något behov av att utreda vem som förorsakat uppkomsten av visst avfall inte skulle föreligga om det är uppenbart att fråga är om någon som tillhör de personkategorier för vilka fastighetsinnehavaren svarar; i sagda fall skulle det alltså vara fråga om avfall som härrör från den fastighet på vilken det befinner sig och fastighetsinnehavaren skulle vara tvungen att

skrida till de åtgärder beträffande avfallet som lagen ålägger honom.

Beträffande den första förutsättningen för tillämpning av förevarande paragrafs regler är att märka att avfallshanteringsmyndigheten skulle vara berättigad betrakta på viss fastighet befintligt avfall såsom härrörande från samma fastighet oaktat det inte är uppenbart att avfallet åstadkommits av någon person med anknytning till fastigheten. Förhållandena kan nämligen vara sådana att det framstår som övervägande sannolikt att avfallet härrör från fastigheten alldeles oavsett om viss eller vissa personer kan utpekas som sannolika upphovsmän till avfallet.

Frågan om avfall av obestämt ursprung skall anses härröra från den fastighet på vilken det befinner sig eller inte kan, som av det sagda följer, orsaka svåra avvägningsproblem. I fråga om den andra förutsättningen för att kommunen skall kunna åläggas skyldighet att ingripa är situationen något enklare. Såvida det kan anses utrett att på viss fastighet befintligt avfall inte härrör från samma fastighet skulle det enligt lagförslaget räcka med att fastställa om avfallets upphovsman är känd eller okänd. Någon noggrannare utredning skulle det i regel knappast ligga i kommunens intresse att företa. Det får antas att upphovsmannen normalt befinns vara okänd - härvid skulle kommunen vara tvungen att ombesörja de för avfallets undanskaffande erforderliga åtgärderna. Om upphovsmannen undantagsvis är känd skulle bestämmelserna i den föreslagna nya 26b § i landskapslagen om naturvård komma i tillämpning.

U p p g i f t s s k y l d i g h e t o c h i n s p e k t i o n s -
r ä t t .

33 §. De bestämmelser som föreslås intagna i 33 § har till syfte att åstadkomma en möjligast säker och ändamålsenlig hantering av avfallet. Bestämmelserna i 1 och 2 mom. reglerar fastighetsinnehavarens skyldigheter att lämna upplysningar rörande faktorer som kan ha betydelse härvidlag medan bestämmelserna i 3 mom. anger vem som - förutom avfallshanteringsmyndigheten själv - skulle ha rätt och vara skyldig att mottaga upplysningarna i fråga.

I fråga om de skyldigheter som åligger fastighetsinnehavaren enligt 1 och 2 mom. är att märka en viss gradskillnad, beroende på om avfallet kan antas ha skadliga egenskaper eller inte. Att upplysningar i det förra fallet bör lämnas utan föregående begäran är givetvis självklart. Å andra sidan föreligger det knappast något behov av att

i det senare fallet föreskriva lika långtgående förpliktelser; en dylik reglering skulle eventuellt ha den oönskade effekten att en mängd obehövliga och onyttiga uppgifter lämnades och den skulle därigenom motverka sitt syfte.

34 §. På grund av de i paragrafen föreslagna bestämmelserna skulle det t.ex. föreligga rätt att utan skyldighetsinnehavarens medgivande köra in avfallstransportbil på tomt för avhämtning av avfall.

T y s t n a d s p l i k t, b e s v ä r m. m.

35-37 §§. De föreslagna reglerna rörande tystnadsplikt (35 §) är i sak överensstämmande med de regler som allmänt brukar intagas i sådana landskapslagar där rätt ges för någon att i något avseende vinna kännedom om annans personliga förhållanden.

Bestämmelser rörande besvärsrätt, besvärstid m.m. har, när de intagits i landskapslagar, i allmänhet inte ansetts utgöra en del av regleringen rörande förvaltningsförfarandet utan i stället bedömts vara att hänföra till rättegångsväsendet, varom riket enligt 11 § 2 mom. 13 punkten självstyrelselagen äger uteslutande lagstiftningsrätt. Bl.a. av den anledningen har 36 § avfattats så att den i sakligt hänseende motsvarar 44 § rikets lag om avfallshantering.

7 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

38 och 39 §§. Förslaget i 39 § att kommunerna skulle åläggas lösa in viss materiel föranleds därav att begagnad, speciellt för avfallstransport avsedd materiel kan vara svår att avyttra till rimligt pris. Om inte särskilda regler till förhindrande därav införs, så skulle lagen således kunna förorsaka icke avsedda förluster för vissa näringsidkare. Inlösningsskyldigheten skulle gälla endast materiel som blir obehövlig.

2.2. L a n d s k a p s l a g e n a n g å e n d e ä n d r i n g a v
l a n d s k a p s l a g e n o m h ä l s o v å r d e n.

I 60, 63 och 64 §§ landskapslagen om hälsovården (ingår) vissa regler rörande hantering av avfall som uppkommer på fastighet. För att undvika en dubblering av reglerna rörande avfallshantering, något som är särskilt viktigt med hänsyn till att de administrativa uppgifter som kommer i fråga sannolikt kommer att handhas av skilda myndigheter, är det nödvändigt att ifrågavarande paragrafer i landskapslagen om hälsovården upphävs. För att dock uppmärksamgöra dem som tändel av sistsagda lag på de hälsovården närstående reglerna i

den föreslagna landskapslagen om hantering av avfall, föreslås att en hänvisning till den lagen intas i landskapslagen om hälsovården.

2.3. Landskapslagen angående ändring av 11 § landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland.

Enligt 11 § 2 mom. 1 punkten landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland räknas till vägens underhåll (vilket enligt 4 § ankommer på väghållaren) bl.a. "vägens renhållning, då detta anses nödigt". I begreppet "renhållning" har ansetts ingå även sådana åtgärder som uppsamling och bortforsling av avfall från vägområdet. Renhållningsskyldigheten har ansetts omfatta endast det "vägområde"¹⁾ som avgränsas av bestämmelserna i 3 § 1 och 3 mom. Renhållningsskyldigheten skulle således inte omfatta biområde (3 § 2 mom.) eller sidoområde (40 §), dock så att viss renhållningsskyldighet föreligger i fråga om biområde som avses i senare delen av 11 § 4 mom.

1)

Undantagsbestämmelser i 11 § 4 mom. (förra delen) synes dock ge stöd för en motsatt uppfattning. Å andra sidan stöder momentets senare del den i texten angivna uppfattningen. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om avfallshantering och därtill anslutna lagar (1975 II rd nr 142) utgår man från den ovan i texten angivna uppfattningen (motiveringen till 11 § s.4, 11 § 2 mom. lagtexten). Riktigheten av denna uppfattning (och den i texten anförda) kan emellertid ifrågasättas. Förhållandet är nämligen det att biområde till väg åtminstone ursprungligen ansågs tillhöra vägen (s.103 spalt 2 och s.104 spalt 1 Betänkande med förslag till lag om allmänna vägar och lag om rätt till förutvarande vägområde m.m.; kommittébetänkande nr 5-1952) och väghållaren åligger väghållningsskyldighet (innefattande bl.a. underhåll) med avseende på vägen (11 § landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland). Överhuvud så synes det föreligga anledning att hålla i sär begreppen "väg" och "vägområde". Det förra begreppet kommer nämligen till användning främst när det gäller att ange de skyldigheter som ankommer på väghållaren medan det senare kommer till användning när fråga är om att ange de rättigheter väghållaren har och de skyldigheter som ankommer på annan än väghållaren (närmast är fråga om skyldighet att avhålla sig från vissa åtgärder beträffande områden i omedelbar anslutning till vägområdet). Det förda resonemanget ger vid handen att begreppet "vägområde" eventuellt skulle sakna relevans vid bedömning av de skyldigheter gällande bl.a. underhåll av vägen som åvilar väghållaren. Det förhållandet att biområde till väg enligt 11 § inte utgör del av vägområdet skulle alltså vara likgiltigt när fråga är om att ange omfattningen av väghållningsskyldigheten, det avgörande härvidlag skulle i stället vara i samma paragraf (2 mom.) utsagda regeln att biområde hör till vägen.

Med förevarande lagförslag åsyftas inte någon ändring av de gällande reglerna såvitt fråga är om "egentligt" vägområde. Till den delen skulle de föreslagna nya bestämmelserna endast utgöra ett klargörande av innehållet av redan såsom gällande ansedda regler. I fråga om biområden och sidoområden till väg skulle lagförslaget däremot innebära en ändring av de hittills som gällande betraktade reglerna såtillvida att väghållaren skulle bli ålagd skyldighet att, med undantag av lastningsområde, ombesörja uppsamlingen och bortforslingen av avfall från dessa områden. Förslaget innebär således bl.a. att det i fortsättningen skulle ankomma på väghållaren att transportera bort t.ex. grenar som kapats inom sidoområde till väg.

Förevarande lagförslag skulle medföra vissa ytterligare skyldigheter för bl.a. landskapet. Emellertid har staten vad gäller allmänna vägar i riket påtagit sig motsvarande och i vissa avseenden t.o.m. ännu längre gående skyldigheter (6 § 2 mom., 11 § 2 mom. lagen om avfallshantering) och dessutom bör det enligt landskapsstyrelsens uppfattning anses skäligt att väghållaren påtar sig uppgifterna i fråga.

2.4. L a n d s k a p s l a g e n a n g å e n d e ä n d r i n g a v
7 o c h 16 §§ l a n d s k a p s l a g e n o m k o m m u n a l -
v ä g a r .

I motsats till det som gäller beträffande landsvägar och bygdevägar enligt landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland så hör biområden som ansluter sig till kommunalvägar till vägområdet (2 §). Någon oklarhet beträffande omfattningen av väghållnings-skyldigheten finns således inte vad gäller kommunalvägar. Väghållaren bör således redan enligt gällande lag anses skyldig att ombesörja renhållningen av kommunalvägars biområden. Med hänsyn härtill och med hänsyn till att kommunalvägar saknar sidoområden så innebär de föreslagna ändringarna i landskapslagen om kommunalvägar inte att några nya skyldigheter läggs på väghållaren.

I 7 § 3 mom. anges innebörden av begreppet "underhåll av väg". Avsikten med definitionen är att klargöra omfattningen av de åligganden i fråga om väghållningen som enligt 9 § ankommer på väghållaren. Definitionen av samma begrepp i 16 § 2 mom. har ett annat syfte. Här är nämligen fråga om att ange vilka slag av åtgärder avseende vägunderhållet som berättigar till kostnadsbidrag från landskapets sida. Bland dessa åtgärder omnämns visserligen inte renhållning av väg men i praktiken har det ansetts att även den delen av underhållet berättigar till landskapsbidrag.

Som av det sagda redan följer är syftet med de föreslagna ändringarna av landskapslagen om kommunalvägar endast att ytterligare klarlägga de regler som redan skall anses gälla.

2.5. L a n d s k a p s l a g e n a n g å e n d e ä n d r i n g a v
l a n d s k a p s l a g e n o m m o t o r f o r d o n i
l a n d s k a p e t Å l a n d.

Den föreslagna ändringen av landskapslagen om motorfordon i landskapet Åland anknyter sig till de föreslagna bestämmelserna rörande bidrag för kostnaderna i anledning av kommunalt omhändertagande av skrotfordon (27 § förslaget till landskapslag om hantering av avfall). Den föreslagna finansieringsmetoden föranleds, såvitt gäller den omständigheten att skrotningsavgiften skulle upptas hos motorfordonsägarna, av den omständigheten att skrotningskostnaderna skulle hänföra sig enbart till fordon och endast i ytterst marginell omfattning till andra fordon än motorfordon. Fördenskull är det enligt landskapsstyrelsens uppfattning skäligt att kostnaderna för skrotningsverksamheten så långt det är möjligt påläggs motorfordonsägarna. Det föreslagna förfarandet är härvid, enligt landskapsstyrelsens uppfattning, mest ändamålsenligt.

Förslaget att en fond skulle bildas av de uppburna skrotningsavgifterna föranleds därav att det enligt landskapsstyrelsens uppfattning är önskvärt att de i skrotningsavgifter influtna medlen hålls i sär från andra "enskilda" medel och används enbart för det uttryckligen angivna ändamålet.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om hantering av avfall.

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 kap.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Vid hantering av avfall skall bestämmelserna i denna lag iakttagas, om inte i annan lag annat föreskrivits. I fråga om hantering av avfall på gator och allmänna och enskilda vägar finns särskilda bestämmelser.

2 §.

Med a v f a l l avses i denna lag föremål eller ämne som är värde- löst eller av mindre värde och som inte längre används, dock inte växtdelar som kvarblivit vid skörd av gröda eller avverkning av skog. Såsom avfall betraktas även, oberoende av värdet, föremål eller ämne som samlats i för avfall avsedd behållare eller på för avfall reserverad plats.

Med h a n t e r i n g avses i lagen uppsamling, förvaring, bortforsling och slutligt omhändertagande.

3 §.

Med f a s t i g h e t s i n n e h a v a r e förstås i denna lag fastighetens ägare eller person som besitter fastigheten med nyttjanderätt.

4 §.

Med t ä t o r t förstås i denna lag område med fastställd stads- eller byggnadsplan och område där byggnadsförbud är i kraft för uppgörande av stads- eller byggnadsplan.

Med a v f a l l s h a n t e r i n g s m y n d i g h e t avses i lagen det organ som på kommuns vägnar handhar de enligt lagen på kommunen ankommande uppgifterna.

5 §.

Avfall skall hanteras på sådant sätt att det inte uppkommer olägenhet från hälso- och miljövårdssynpunkt. Om möjligt skall omhändertagandet av avfallet ske så att det kan återanvändas eller nyttjas på annat lämpligt sätt.

Utrymmen, behållare och andra anordningar för hanteringen skall vara så beskaffade och skall skötas på sådant sätt att olägenhet inte uppstår.

2 kap.

Förvaltningsuppgifter.

6 §.

Den allmänna uppsikten över utförandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommuner och enskilda utövas av landskapsstyrelsen.

Den närmaste tillsynen över utförandet av de uppgifter som enligt lagen ankommer på enskilda, tillkommer kommunen.

7 §.

För handhavandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommun kan tillsättas en särskild nämnd. Har ingen nämnd tillsatts, omhänderhas uppgifterna av kommunstyrelsen.

De uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommun får handhas samfällt av två eller flera kommuner. De i kommunallagen för landskapet Åland (/) för samarbete mellan kommuner föreskrivna reglerna skall härvid följas. Samtycke till arrangemang som avses i 77 § 1 mom. nämnda lag behöver dock inte inhämtas, om fråga är om nämnd som avses i 1 mom. denna paragraf.

Vad i denna lag stadgas om kommun och kommunala organ gäller vid samfällt handhavande av de i lagen förutsatta kommunala uppgifterna i tillämpliga delar de organ som på de i samarbetet deltagande kommunernas vägnar handhar uppgifterna i fråga.

3 kap.

Avfallshanteringen.

U p p s a m l i n g o c h f ö r v a r i n g .

8 §.

Det ankommer på envar fastighetsinnehavare att uppsamla avfall som härrör från hushåll på fastigheten eller uppkommer vid utövandet av näring eller därmed jämförbar verksamhet på fastigheten.

Uppsamlat avfall skall i väntan på bortforsling eller annan behandling förvaras i behållare, utrymme eller plats som är lämpad för avfallsförvaring.

B o r t f o r s l i n g .

9 §.

Varje kommun är skyldig tillse att avfall som uppsamlats

på inom tätort i kommunen belägen fastighet forslas till behandlingsanläggning.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. kan avfallshanteringsmyndighet, på eget initiativ eller på anhållan, efter hörande av berörda fastighetsinnehavare, besluta att avfallet inte skall forslas bort genom kommunens försorg

om avfallet uppkommit vid utövandet av näring eller annan därmed jämförbar verksamhet och det till beskaffenhet eller mängd väsentligen avviker från avfall som härrör från hushåll, eller

om bortforsling av avfallet genom kommunens försorg på grund av besvärliga kommunikationer, ringa antal berörda fastigheter, obetydlig avfallsmängd eller annan särskild orsak inte kan anses ändamålsenlig.

10 §.

Avfallshanteringsmyndighet får, om särskilda skäl föreligger, besluta att även avfall som uppsamlats på fastighet utanför tätort skall forslas bort genom kommunens försorg.

11 §.

Ankommer ombesörjandet av bortforslingen på kommunen, så äger fastighetsinnehavaren inte rätt att själv ombesörja denna.

12 §.

Kommun är inte skyldig att ombesörja bortforsling av avfall som enligt av landskapsstyrelsen närmare utfärdade föreskrifter är att anse som särskilt miljöfarligt eller på grund av sin giftighet eller annan därmed jämförbar orsak särskilt svårt att omhändertaga (problemavfall).

Bestämmelserna i 1 mom. är inte tillämpliga när fråga är om så liten mängd problemavfall att den uppenbart saknar betydelse från miljö- eller hälsosynpunkt

13 §.

Är kommun på grund av bestämmelserna i 9 § 2 mom. eller 12 § 1 mom. befriad från skyldigheten att forsla bort avfall eller är fråga om utom tätort belägen fastighet, beträffande vilken bortforslingen inte ankommer på kommunen, skall fastighetsinnehavaren, om han inte är berättigad att slutligt omhändertaga avfallet, själv tillse att avfallet forslas bort.

S l u t t l i g t o m h ä n d e r t a g a n d e

14 §.

Avfall som bortforslas genom kommuns försorg skall föras till allmän avfallsbehandlingsanläggning för slutligt omhändertagande eller vidare transport. Kommunen skall tillse att erforderligt antal sådana anläggningar finns att tillgå.

Aven avfall som bortforslas på fastighetsinnehavarens försorg skall föras till anläggning som avses i 1 mom. om inte annat följer av 15 och 16 §§.

15 §.

Fastighetsinnehavare har, såvitt fråga är om utom tätort belägen fastighet, beträffande vilken beslut som avses i 10 § inte fattats, rätt att själv slutligt omhändertaga på fastigheten uppkommet annat avfall än problemavfall.

Avfallshanteringsmyndighet kan i fråga om annan än i 1 mom. avsedd fastighet medge fastighetsinnehavare rätt att själv slutligt omhändertaga i momentet avsett avfall.

16 §.

Problemavfall skall slutligt omhändertagas på allmän avfallsbehandlingsanläggning eller förvaras där i väntan på vidaretransport, om anläggningen är lämpligt utrustad för mottagning av avfallet. Kan avfallet inte mottagas, får avfallshanteringsmyndigheten, om det är uppenbart att härav inte följer olägenhet som avses i 5 § 1 mom., medge vederbörande fastighetsinnehavare rätt att själv slutligt omhändertaga avfallet eller att för slutligt omhändertagande eller förvaring forsla det till annan plats än allmän avfallsbehandlingsanläggning eller till utom landskapet befintlig avfallsbehandlingsanläggning.

4 kap.

Finansieringen av avfallshanteringen.

H a n t e r i n g s a v g i f t e r .

17 §.

För täckande av avfallshanteringskostnaderna äger kommun rätt att enligt opartiska grunder uppbära skäliga årliga eller på annat sätt periodiska avgifter, särskilt för bortforslingen

och särskilt för omhändertagandet av avfallet.

B e t a l n i n g s s k y l d i g a .

18 §.

Fastighetsinnehavare från vars fastighet avfall forslas bort genom kommunens försorg är skyldig att erlägga avgift för såväl bortforsling som omhändertagande. Fastighetsinnehavare som själv ombesörjer bortforslingen är skyldig att erlägga endast sistnämnda avgift.

Uppkommer på fastighet avfall vid av annan än fastighetsinnehavaren utövad näring eller därmed jämförbar verksamhet får avgifter för bortforsling och omhändertagande av det avfallet utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. uppbäras hos verksamhetsutövaren, om denne och fastighetsinnehavaren anhåller därom.

F a s t s t ä l l e l s e o c h u p p b ö r d a v a v g i f -
t e r n a .

19 §.

Det ankommer på kommuns fullmäktige att på framställning av avfallshanteringsmyndigheten antaga taxa som i detalj utvisar grunderna för de avgifter som uppbärs för hanteringen. Beslutet om antagande av taxa skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

Det ankommer på avfallshanteringsmyndighet att bestämma och uppbära enligt taxan utgående avgifter.

20 §.

För betalningen av avfallshanteringsavgift kan till betalningsskyldig sändas debetsedel, innehållande uppgift om grunderna för avgiften och avgiftens belopp. Den betalningsskyldige är berättigad att inom sju dagar från dagen då debetsedeln mottogs framställa anmärkning mot densamma hos avfallshanteringsmyndigheten. Anmärkningen skall behandlas utan dröjsmål. Om anledning härtill befinnas föreligga, skall ny debetsedel tillställas den betalningsskyldige.

21 §.

Avfallshanteringsavgift skall, oberoende av ändringssökande, erläggas inom på debetsedeln angiven betalningstid. Utfärdas i anledning av anmärkning ny debetsedel, skall avgiften erläggas inom den tid som däri anges. Betalas inte avgiften inom fastställd tid, skall på det obetalda beloppet erläggas årlig ränta med tolv procent, räknat från förfallodagen.

Avlyfts eller nedsätts avfallshanteringsavgift till följd av överklagande, skall kommunen återbetala den del av avgiften som överstiger det belopp som rätteligen borde ha erlagts jämte årlig ränta med tolv procent för tiden mellan avgiftsbeloppets förfallodag och återbetalningsdagen.

22 §.

Uppbärs betalning av avfallshanteringsavgift utan att debetsedel därförinnan tillställts den betalningsskyldige, skall den som mottar betalningen muntligen upplysa betalaren om grunderna för avgiften.

A v v i k e l s e r f r å n t a x a .

23 §.

Om den avfallshanteringsavgift som skall utgå enligt taxa, med hänsyn till den särskilda beskaffenheten av från viss fastighet härrörande avfall eller till avfallets mängd eller av annat särskilt skäl är uppenbart för hög eller för låg, skall för fastigheten fastställas särskild avgift. Härvid skall förutom de allmänna grunderna för avgiftsbeläggning beaktas de avvikande förhållandena samt den nytta fastighetsinnehavaren har av avfallshanteringen.

Avgift som avses i 1 mom. fastställs på grundvalen av ett av avfallshanteringsmyndigheten uppgjort motiverat förslag, vari avgiftsgrunderna upptagits och vilket bevisligen tillställts den betalningsskyldige. Denne är berättigad att inom 14 dagar från delfåendet framställa anmärkningen i anledning av förslaget. Avgiften får inte fastställas förrän sagda frist gått till ända. I fråga om debetsedel som utfärdas i anledning av här avsedd avgiftsfastställelse skall bestämmelserna i 20 § rörande anmärkning inte tillämpas.

5 kap.

Bestämmelser beträffande skrotfordon

I n l e d a n d e b e s t ä m m e l s e r

24 §.

Utan hinder av vad i denna lag i övrigt är föreskrivet, skall beträffande skrotfordon iakttagas vad i detta kapitel är stadgat.

Med s k r o t f o r d o n avses fordon eller annan anordning som är eller varit försedd med hjul, band eller medar och som på grund av bestämmelserna i 2 § är att anse som avfall.

Vad i det följande sägs om ägare till skrotfordon gäller i fråga om i motorfordonsregister registrerat fordon, för vilket särskild innehavare antecknats, den som är innehavare av fordonet eller, om fordonet avregistrerats, den som sist var antecknad som dess innehavare. Som ägare anses även den som ägt eller på nämnt sätt innehaft skrotfordonet men övergivit det.

F o r d o n m e d k ä n d ä g a r e

25 §.

Ägare till skrotfordon som inte erhållit avfallshanteringsmyndighetens tillstånd att själv slutligt omhändertaga fordonet är skyldig se till att fordonet forslas till allmän avfallsbehandlingsanläggning.

F o r d o n m e d o k ä n d ä g a r e

26 §.

Skrotfordon vars ägare är okänd kan forslas till allmän avfallsbehandlingsanläggning genom kommunens försorg. Äganderätten till fordonet övergår till kommunen när fordonet omhändertas.

L a n d s k a p s b i d r a g m. m.

27 §.

För omhändertagande av skrotfordon genom kommuns försorg erläggs ingen avgift.

För kostnaderna i anslutning till omhändertagandet av skrotfordon är kommun berättigad att erhålla landskapsbidrag enligt vad därom är särskilt stadgat.

6 kap.

Särskilda bestämmelser.

K o m m u n a l a a v f a l l s h a n t e r i n g s -
f ö r e s k r i f t e r .

28 §.

Avfallshanteringsmyndighet kan utfärda närmare föreskrifter rörande avfallskärl, -säckar och -utrymmen, dessas placering, tömning, rengöring och underhåll samt rörande sortering och återanvändning av avfall ävensom rörande andra frågor i anslutning till uppsamling, förvaring, bortforsling och slutligt omhändertagande av avfall. Föreskrifterna skall bringas till allmän kännedom i den ordning som gäller för tillkännagivande av kommunala meddelanden i kommunen samt särskilt meddelas landskapsstyrelsen.

S t r a f f o c h a n d r a å t g ä r d e r v i d f ö r -
s u m m e l s e a t t e f t e r k o m m a l a g e n s
b e s t ä m m e l s e r .

29 §.

Den som underlåter att fullgöra förpliktelse som åvilar honom på grund av bestämmelserna i denna lag eller på grund av föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen eller som på annat sätt bryter mot lagen eller med stöd därav utfärdade föreskrifter, döms till böter.

30 §.

Försummar någon att utföra åtgärd som det på grund av bestämmelserna i denna lag eller på grund av föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen åligger honom att utföra, kan åtgärden utföras genom kommunens försorg på den försumliges bekostnad.

Är åtgärd som avses i 1 mom. sådan att den kan utföras endast av den som är skyldig att utföra densamma eller provas tillräcklig anledning till utförande av åtgärden genom kommunens försorg inte föreligga, kan landskapsstyrelsen på framställning av avfallshanteringsmyndigheten vid vite ålägga den försumlige att fullgöra sin skyldighet.

31 §.

Avfallshanteringsavgifter och kostnader för åtgärder som avses i 30 § 1 mom. får indrivnas utan dom eller utslag i den ordning som är föreskriven för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

O m h ä n d e r t a g a n d e a v a v f a l l a v o k ä n t
u r s p r u n g.

32 §.

Avfall som inte härrör från den fastighet på vilken det befinner sig skall, om det inte kan utrönas vem som lämnat avfallet, uppsamlas och förvaras, bortforslas och slutligt omhändertagas genom kommunens försorg. Kan det utrönas vem som lämnat avfallet skall det som för sådant fall är särskilt stadgat iakttagas.

U p p g i f t s s k y l d i g h e t o c h i n s p e k t i o n s
r ä t t.

33 §.

Fastighetsinnehavare är skyldig att på begäran lämna avfallshanteringsmyndigheten uppgifter om kvantiteten och sammansättningen av avfall som uppkommer på fastigheten, om egenskaper hos avfallet som kan vara av betydelse med hänsyn till behandlingen och om övriga omständigheter som kan ha betydelse vid hanteringen av avfallet.

Föreligger det skäl att antaga att avfall av visst slag kan ha skadebringande eller i annat avseende mer menliga egenskaper än avfall i allmänhet, skall fastighetsinnehavaren självantaga och ofördröjligen meddela avfallshanteringsmyndigheten härom.

Rätt att begära och skyldighet att mottaga upplysningar som avses i 1 och 2 mom. har på avfallshanteringsmyndighetens vägnar den som handhar bortforsling av avfall, om ombesörjandet av bortforslingen ankommer på kommunen, och den som förestår allmän avfallsbehandlingsplats.

34 §.

De på vilka det ankommer att utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag och utföra i lagen förutsatta uppgifter äger rätt att för inspektioner och andra på lagen eller på föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen grundade åtgärder erhålla tillträde till byggnader, lokaler och områden där avfall finns eller kan antagas finnas.

Det åligger polismyndighet att lämna det biträde som behövs för att de åtgärder som avses i 1 mom. skall kunna genomföras.

T y s t n a d s p l i k t, b e s v ä r m. m.

35 §

Den som vid utförandet av i denna lag förutsatta åtgärder erhållit uppgifter om annans personliga förhållanden, ekonomiska ställning eller andra omständigheter vilkas offentliggörande kan ha menlig inverkan i personligt eller ekonomiskt avseende för den berörde, skall hemlighålla dessa uppgifter, om inte den sistnämnde samtycker till annat.

Vad i 1 mom. är föreskrivet utgör inte hinder för meddelande av upplysningar till åklagar- eller polismyndighet för utredning av brott eller till annan myndighet som behöver upplysningarna vid utövandet av offentligt uppdrag.

36 §.

Avfallshanteringsmyndighets beslut enligt denna lag kan överklagas hos länsrätten genom besvär. Besvärstiden är 30 dagar, räknat från dagen för delfåendet av beslutet. I fråga om beslut som avses i 20 § och 23 § 2 mom. räknas besvärstiden från utgången av den för framställande av anmärkning föreskrivna fristen. Har anmärkning framställts, räknas besvärstiden från dagen för delfåendet av det i anledning av anmärkningen fattade beslutet.

Om sökande av ändring gäller i övrigt vad i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50) är stadgat.

37 §.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

7 kap.

Ikraftträdelsebestämmelser.

38 §.

Denna lag träder i kraft den
Förberedande åtgärder för verkställigheten av lagen kan vidtagas därförinnan.

Allmänna avfallsbehandlingsanläggningar skall inrättas och bortforsling av avfall inledas inom tre år från lagens ikraftträdande.

39 §.

Om transportmateriel som används för bortforsling av avfall vilken sker med stöd av trafiktillstånd blir obehövlig därför att bortforslingen anordnas utan medverkan av materielens ägare, skall vederbörande kommun till gängse pris inlösa materielen, om dess ägare det yrkar.

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av landskapslagen om hälsovården.

I enlighet med landstingets beslut
upphäves 60, 63 och 64 §§ landskapslagen den 25 juli 1967 om hälso-
vården (36/67) samt
fogas till lagens 61 § ett nytt 2 mom. som följer:

61 §.

- - - - -
Om hantering av avfall finns särskilda bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av 11 § landskapslagen om allmänna vägar i land-
skapet Åland.

I enlighet med landstingets beslut
ändras 11 § 2 mom. 1 punkten landskapslagen den 17 juli 1957 om all-
männa vägar (23/57), sådant lagrummet lyder i landskapslagen den 25
mars 1965 (16/65), och
fogas till 11 § ett ~~nytt~~ 5 mom. som följer:

11 §.

Till underhåll av väg räknas:

1) påförande av väghållningsämnen, vägbanans jämnande, vägdammets bindande, vägens renhållning, uppsamling och bortforsling av avfall från vägen, åtgärder för vägens dränering, reparation och ombyggnad av trumma samt hållande av bro, brygga och färja i brukbart skick;

Bestämmelserna i 2 mom. 1 punkten rörande uppsamling och bortforsling av avfall skall, om annat inte följer av bestämmelserna i 4 mom., tillämpas även i fråga om biområde och sidoområde till väg.

Denna lag träder i kraft den

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av 7 och 16 §§ landskapslagen om kommunalvägar.

I enlighet med landstingets beslut ändras 7 § 3 mom. och 16 § 2 mom. 1 punkten landskapslagen den 16 april 1964 om kommunalvägar (16/64) som följer:

7 §.

Såsom underhåll av väg anses åtgärder som är erforderliga för bibehållande av vägen i ändamålsenligt skick, däri inberäknat öppet-hållande av väg vintertid, renhållning samt uppsamling och bortforsling av avfall från vägen.

16 §.

Till underhåll av väg räknas:

1) påförande av väghållningsämnen, vägbanans jämnande, vägdammets bindande, vägens renhållning, uppsamling och bortforsling av avfall från vägen, åtgärder för vägens dränering, reparation och ombyggnad av trumma samt hållande av bro, brygga och färja i brukbart skick;

Denna lag träder i kraft den

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om motorfordon i landskapet Åland.

I enlighet med landstingets beslut fogas till landskapslagen den 4 december 1958 om motorfordon i landskapet Åland (25/58) en ny 86 § i stället för den 86 § som upphävdes genom landskapslagen den 11 juni 1973 (40/73) som följer:

86 §.

För täckande av de kostnader som förorsakas samhället till följd av omhändertagande och skrotning av fordon som inte längre används, uppbärs vid registreringen en särskild avgift för motorfordon som inte tidigare registrerats i landskapet (skrotningsavgift). Avgiftens storlek fastställs av landskapsstyrelsen.

Av uppburna skrotningsavgifter bildas en till landskapets enskilda årsstat ansluten fond. Ur fonden erläggs bidrag till kommun för bekostande av åtgärder i anslutning till omhändertagandet av skrotfordon. Det ankommer på landskapsstyrelsen att fastställa närmare regler för utbetalning av bidrag ur fonden samt att pröva ansökan om bidrag.

Denna lag träder i kraft den

Mariehamn den 14 november 1979.

L a n t r å d

Folke Woivalin

Lagberedningschef

Christer Jansson.

